

Madárvédelem és gyűrűjelzés Algyógyon 1917-ben.

Irtta DR. MAUKS KÁROLY.

Az algyógyi szanatorium területén 35 A, 50 B, 5 C és 10 D jelű, tehát összesen 100 fészekodu van elhelyezve.

Ezek közül elfoglalt ez évben a széncinege 24, a kékcinege 7, a barátcinege 1, a csuszka 1, a barázdabillegető 1, az örvös légykapó 5, a nagy fakopáncs 1 odut. Hasznos madár fészkelte tehát 40 oduban. Egyéb állatok közül denevér volt található 1, mogyorós pele 3, szürke pele 5 és leveli béka 1 oduban.

Ez évi legfeltűnőbb és legszomorúbb észleletünk a cinegefészkeknek nagyszámú pusztulása (12 széncinegefészkealj, 2 kékcinegefészkealj). A kártevőt szorgos utánjárás dacára sem sikerült megállapítanunk. Mind e fészkekben tojás, illetve kótlómadár volt; a tojások legnagyobb részét széttörve találtuk; egyes esetekben megtaláltuk a kótlómadár egyes tollait is. Pele ezidőben seholsem mutatkozott és tekintettel arra, hogy majdnem egy időben, nagy területen, majdnem azonos körülmények között pusztítottak el e fészkek, legvalószínűbb, hogy macska volt a fészkekfosztogató. Csak másodsorban lehetne a nagy fakopáncsra gondolni. A fészkelési idény végén az odvak egy része alá védőpléhet helyeztünk az «Aquilá»-ban ismertetett eljárás szerint. A fészkelési idény alatt e pléheket nem mertük fölhelyezni, nem akarván a már megtelepedett madarakat a szokatlan látvány és a vele járó munka által elriasztani.

Dacára annak tehát, hogy az ez évi megtelepülés aránylag véve kedvező volt, ez évi eredményünk jóval mögötte marad az előző évekenél, minek magyarázata épen a nagyszámú fészkepustulásban található.

A fiókaetetés és felnevelés időszakát ez évben is megelőzte a hernyójárás (főleg araszolók), úgy hogy a gyümölcsfákat csak naponta végzett hernyózással birtuk bizonyos mértékben a hernyórágástól megóvni. A fiókák kikelése után a még meglévő hernyóhadat madaraink gyorsan ártalmatlanná tették.

A múlt évben 1916-ban a szanatorium területén is nagy tömegben fellépett galagonyapillangó hernyója nem volt nagyobb számban észlelhető; föltehető tehát, hogy a múlt évi sok ezernyi lepke lerakott petéjét nagy részben cinegéink pusztították el. Ez említett lepkefaj és hernyója vidékünket ez évben különben nem özönlette el oly nagy tömegekben, mint a múlt évben, miben a rendellenesen hosszúra nyult és rendkívüli hidegekkel járt ez évi télnek is lesz része.

Feltűnő jelenséggént megemlítendő, hogy az örvös légykapó, mely eddig egy évben sem telepedett meg, most egyszerre öt A-odvat foglalt el s eredményesen költött. Az etetőszekrény asztalán pedig a barázdabillegető fészkelte ez idén. A nyaktekeres azonban teljesen elmaradt a fészkelőtelepről.

Veréb ez évben sem telepedett meg a fészekodvakban; bár a fecskefészek egy részét elfoglalta (*Passer domesticus*).

Pele csak augusztus havában kezdett mutatkozni; az előző évében gyakori *Myoxus nitedula* ez évben (1917 szeptember 10-ig) egy oduban sem volt föllelhető.

A téli etetés a háborús viszonyokra való tekintettel ez évben is szerényebb keretek között mozgott, a nagy hidegek idején azonban most is elegendő élelemmel lettek madaraink ellátva. Etetésre főleg zabot, kendermagot, madárkalácsot, dió- és húshulladékot használtunk; legnagyobb keletje a diónak volt. Minthogy a téli etetést szétlőt védett, kétoldalt nyitott verandákon végeztük, a madarak számát és viselkedését sokkal jobban tudtuk ellenőrizni. Az etetőkunyhó nehezebb hozzáférhetőségénél fogva csak korlátozott mértékben került alkalmazásra, bár a nagy havazások és szigorú hidegek idején ott is mindig találtak eleséget madaraink. Az etetőkre járó madárfajok közül számra nézve legtöbb volt a széncinege; jóval kevesebb a kék- és barátcinege. Állandó vendégként jelentkezett a fenyő- és erdei pinty s a nagy havazások idején 10—12 drb veréb s körülbelül ugyanannyi sármány. Időnkint látogatott el két csuszka és egy-egy fakopáncs.

A madaraknak szánt eleséget az említett verandán kis asztalon, ablaketetőben, virágtartó állványon s végül egy közönséges drótkalitkában helyeztük el. Ez utóbbi kalitkát — mely cérnaszál segítségével lecsapható ajtóval bírt — arra is használtuk, hogy benne az etetőkhöz járó madarakat meggyűrűzés céljából megfogjuk. Minden madarat csak egy ízben fogtunk meg s így röviddel meggyűrűzése után ismét visszatért a kalitkába, hol azonban többé bántódása nem esett. Ily módon sikerült az etetőre járó összes cinegének a számbavétele, illetve meggyűrűzése.

A nyert számadatok a következők:

Járt eszerint az etetőre: 31 drb szén-, 5 drb kék-, 3 drb barátcinege és 2 drb csuszka.

A többi madárfajnak nem sikerült pontos számbeli megállapítása, mert például az erdei pinty rendkívül bizalmatlan volt a kalitkával szemben s így csak egy-egy merészebb példány került fogságba.

Ily módon jelöltünk még: 1 drb közép fakopáncsot, 3 drb erdei pintyet, 2 drb fenyőpintyet, 4 drb sármányt és 3 drb mezei verebét.

Megfigyeltük oly módon, hogy az egész tél folyamán újabb és újabb jövevények érkeztek, melyek az előző hetekben és hónapokban nem fordultak meg etetőnknél. December közepéig például minden eddig megjelent széncinegét meggyűrűztünk volt: számszerint 16-ot. A januári és februári nagy havazások idején e szám végül 31-re emelkedett. Főleg oly napokon, mikor nagyon rosszra fordult az időjárás, mutatkoztak nagyobb számban új jövevények. Viszont a szanatoriumi telep távolabbi épületeinél is észleltünk meggyűrűzött cinegékét, jelülül annak, hogy nemcsak egyedül verandánkon láttak élelem után. Február 13-án túl már nem mutatkozott több gyűrűnélküli cinege etetőnk táján.

A meggyűrűzött cinegékét a költés idején is figyelemmel kísértük. Felismerhető módon általunk gyűrűzött madarakat — még pedig a téli etetés alkalmából gyűrűzötteket — 13 esetben figyeltünk meg a fészkek mellett, illetve keltés közben, még pedig aránylag véve mind közel a téli etetés helyéhez. A megfigyelt gyűrűs madarak közt volt: 11 széncinege, 1 kékcinege és 1 csuszka. A gyűrűs számát 5 széncinegénél, 1 kékcinegénél és 1 csuszkánál sikerült megállapítani.

Nagyon valószínű, hogy a jelölt madarak még nagyobb számban fészkeltek telepünkön; a költés és fiókanevelés idején azonban nem akartuk a madarakat túlsokat háborgatni; a távolabbi odvak lakóinak megfigyelése pedig nehézségekbe ütközött.

Azt is megállapítottuk azonban, hogy a téli etetés helyének közvetlen közelében oly madarak is fészkeltek, melyek nem voltak meggyűrűzve, melyek tehát csakis a fészkelési időszak kezdetén vagy röviddel ezelőtt költöztek át fészkelőtelepünkre.

Megállapítható tehát ezek alapján, hogy a téli etetőnél gondozott madaraink jó része a téli etetés helyének közvetlen közelében költ, hogy a költőpárok azonban új jövevények útján is gyarapodnak. Ez áll a széncinegére is, de főleg a kékcinegére, mely utóbbinak száma a költés idején tetemesen meghaladja a téli etetőhöz járókét. A kékcinege fészkelőtelepünk táján csakis a költés idején található nagy számban, a költés befejeztével azonnal elhagyja telepünket — nagyon kevés példány kivételével — s csakis a következő év tavaszán tér ismét vissza nagyobb számban. Hogy azonban túlságos messzire nem távozik a költés helyétől, ezt abból következtetem, hogy a tél idején a közeli erdőszéleken és gyümölcsösökben kóborló cinegecsapatokban, a kékcinege mindig nagyobb számban van képviselve.

Vogelschutz u. Vogelberingung in Algyógy 1917.

Von DR. KARL MAUKS.

Auf dem Terrain des Sanatoriums von Algyógy sind 35 A, 50 B, 5 C und 10 D Nisthöhlen, also zusammen 100 Stück ausgehängt. Von diesen bezogen dieses Jahr Kohlmeisen 24, Blaumeisen 7, Sumpfmeisen 1, Kleiber 1, Bachstelzen 1, Halsbandfliegenfänger 5, großer Buntspecht 1 Höhle. Nützliche Vögel brüteten also in 40 Nisthöhlen. Außerdem fanden sich noch in den Nisthöhlen folgende Tiere: Fledermaus einmal, Haselmäuse dreimal, Siebenschläfer fünfmal und Laubfrosch einmal.

Die auffallendste und traurigste Beobachtung war dieses Jahr das maßenhafte Zugrundegehen der Meisenlege (12 Kohlmeisen- und 2 Blaumeisenlege). Der Täter konnte selbst trotz vieler Mühe nicht festgestellt werden. In allen diesen Nestern waren Eier, bezüglich brütende Vögel; die meisten Eier waren zerbrochen, in einigen Fällen fanden wir auch Federn des brütenden Vogels. Schläfer zeigten sich zu dieser Zeit nirgends und berücksichtigend, daß fast zu gleicher Zeit auf einem großen Gebiete, fast unter gleichen Umständen diese Nester zerstört wurden, erscheint es wahrscheinlich, daß eine Katze oder in zweiter Linie ein großer Buntspecht der Täter war. Zu Ende der Brutsaison befestigten wir unter einem Teil der Nisthöhlen Schutzbleche nach der in der «Aquila» gegebenen Anweisung. Während des Brütens wollten wir die schon ansäßigen Vögel durch den ungewohnten Anblick, welche die aufgenagelten Bleche verursacht hätten, nicht stören.

Trotzdem also daß das diesjährige Besiedeln der Nisthöhlen ein günstiges war, blieb doch das Jahresresultat weit hinter dem der früheren Jahre zurück, was seinen Grund eben in den vielen zerstörten Nestern hat.

Vor der Zeit des Jungenauffütterns trat auch dieses Jahr eine Raupenplage ein (besonders Wickler), so daß wir die Obstbäume nur durch tägliches Raupenablesen einigermaßen retten konnten. Nach dem Ausschlüpfen der Jungen wurde das noch vorhandene Raupenheer durch unsere Vögel rasch unschädlich gemacht.

Die im vorigen Jahre — 1916 — auch im Gebiete des Sanatoriums in großer Menge aufgetretenen Baumweißlingraupen waren nicht in größerer Anzahl zu beobachten, es ist daher der Schluß erlaubt, daß die Eier der vorjährigen nach vielen Tausenden zählenden Schmetterlinge hauptsächlich unsere Meisen vertilgten. Die erwähnte Schmetterlingsart und ihre Raupe überschwemmte übrigens nicht so stark wie

voriges Jahr unsere Gegend, woran wohl auch der außerordentlich lange und sehr strenge Winter seinen Teil dazu beigetragen haben wird.

Als auffallende Erscheinung ist zu vermerken, daß der Halsbandfliegenfänger, welcher bisher noch kein Jahr sich ansiedelte, diesmal gleich fünf A-Höhlen besetzte und erfolgreich brütete. Außerdem brütete dieses Jahr auf dem Tische des Futterkastens eine Bachstelze. Der Wendehals blieb hingegen vom Gebiete ganz weg. Sperlinge bezogen auch dieses Jahr nicht die Nisthöhlen, obzwar *Passer domesticus* ein Teil der Schwalbennester okkupierte. Schläfer begannen sich erst im August zu zeigen; der in früheren Jahren häufige *Myoxus nitedula* war in diesem Jahre (bis 10. Sept. 1917) in keiner Nisthöhle anzutreffen.

Die Winterfütterung konnte auch in diesem Jahre wegen des Krieges nur im beschränkteren Maße erfolgen, während der strengen Kälte wurden aber auch diesmal unsere Vögel mit genügendem Futter versorgt. Zum füttern benutzten wir hauptsächlich Hafer, Hanf, Vogelkuchen, Nuß- und Fleischabfälle; am meisten wurde den Nüssen zugesprochen. Da wir die Fütterung auf unserer windgeschützten, an beiden Seiten offenen Veranda bewerkstelligten, konnten wir die Zahl der Vögel und ihr Betragen weit besser kontrollieren. Die Futterhütte konnte wegen ihres schwierigeren Zuganges nur in beschränktem Maße gebraucht werden, obzwar während der großen Schneefälle und strengen Kälte unsere Vögel auch dort immer ihr Futter fanden. Unter den Vögeln, welche den Futterplatz besuchten waren am zahlreichsten die Kohlmeisen, viel weniger die Blau- und Sumpfmeyen. Ständige Gäste waren der Buch- und Bergfink und während der großen Schneefälle 10—12 Sperlinge und etwa gleich viele Ammern. Von Zeit zu Zeit kamen auch 2 Kleiber und 1 Buntspecht.

Das für die Vögel bestimmte Futter wurde in besagter Veranda auf einen kleinen Tisch, in ein Fensterfutterhäuschen, auf einen Blumenständer und endlich in einen gewöhnlichen Dratkäfig gestreut. Letzteren Käfig hatte eine durch einem Bindfaden zuschlagbare Tür und wurde zum Fang der den Futterplatz besuchenden Vögel zwecks Beringung gebraucht. Jeder Vogel wurde nur einmal gefangen und kam kurz nach der Markierung wieder in den Käfig, wo er nicht mehr gestört wurde. So konnten wir alle auf den Futterplatz kommenden Meisen zählen und beringen. Es kamen zum Futterplatz: 31 Kohl-, 5 Blau-, 3 Sumpfmeyen und 2 Kleiber. Die anderen Vogelarten konnten nicht genau gezählt werden, weil zum Beispiel der Buchfink sich sehr mißtrauisch gegen dem Käfig verhielt und so nur dreistere Exemplare gefangen wurden.

Es wurden auf diese Art noch beringt: 1 mittlerer Buntspecht, 3 Buchfinken, 2 Bergfinken, 4 Ammern und 3 Feldsperlinge.

Wir beobachteten weiter, daß während des ganzen Winters immer neuere Exemplare kamen, welche in den früheren Wochen und Monaten unsern Futterplatz nicht besuchten. Bis Mitte Dezember beringten wir zum Beispiel alle bis dahin erschienenen Kohlmeisen: zusammen 16 St. Während der großen Schneefälle im Januar und Februar stieg diese Zahl auf 31. Besonders an solchen Tagen, an welchen sich die Witterung verschlechterte, zeigten sich in größerer Anzahl neue Ankömmlinge. Aber auch bei den entfernten Gebäuden des Sanatoriums bemerkten wir markierte Meisen, ein Beweis, daß sie nicht bloß auf unserer Veranda nach Nahrung suchten. Nach dem 13. Februar zeigten sich keine unmarkierte Meisen mehr in der Gegend unseres Futterplatzes.

Die markierten Meisen beobachteten wir auch während des Brütens. Von uns am Futterplatz im Winter beringten Meisen sahen wir in 13 Fällen welche beim Neste, bez. während des Brütens, und zwar alle verhältnismäßig nahe zum Winterfütterungsplatze. Unter den beobachteten markierten Vögel waren: 11 Kohlmeisen, 1 Blaumeise, 1 Kleiber. Die Nummer des Ringes gelang es bei 5 Kohlmeisen, 1 Blaumeise und 1 Kleiber festzustellen.

Es ist sehr wahrscheinlich, daß die beringten Vögel in noch größerer Zahl auf unseren Terrain brüteten; wir wollten jedoch einerseits zur Zeit des Brütens, während des Auffütterns der Jungen die Vögel nicht zu sehr stören, andererseits war das Beobachten der entfernter gelegenen Nisthöhlen mit Schwierigkeiten verbunden.

Wir stellten jedoch auch fest, daß in unmittelbarer Nähe des Winterfütterungsplatzes auch solche Vögel brüteten, welche nicht beringt waren, welche also nur zu Anfang der Nistzeit oder kurz vorher in unsere Brutanlage hereinzogen.

Es ist daher auf Grund dessen konstatierbar, daß ein großer Teil der auf unserem Winterfütterungsplatz angewöhnten Vögel in unmittelbarer Nähe der Winterfütterungsstelle nistet, daß aber die brütenden Paare auch durch neue Ankömmlinge sich vermehren. Dies bezieht sich auch auf die Kohlmeise, aber hauptsächlich auf die Blaumeise, die Zahl der letzteren ist viel größer zur Brütezeit als derjenigen, welche den Winterfütterungsplatz besuchten. Die Blaumeise wurde auf unserer Brutanlage nur während der Brutzeit in großer Anzahl gefunden, nach deren Vollendung verläßt sie sogleich unsere Anlage — mit Ausnahme weniger — und kehrt nur zu Anfang des künftigen Frühjahrs in größerer Zahl zurück. Daß sie sich jedoch nicht zu weit vom Brutplatze entfernt, das folgere ich daraus, daß sie während des Winters unter den die nahen Waldränder und Obstgärten durchstreichenden Meisenflügen immer in größerer Anzahl anzutreffen ist.

Az 1917. évi madárgyűrzésem eredménye.

Irta ID. SZEÖTS BÉLA.

Madártani munkásságomban ez évben fordulat állott be, amennyiben Tava r n á t ó l, eddigi tapasztalataim szinterétől megváltam.

Új működési terem Miskolcz vidékén kezdődik és belényulik a Bükk-hegység kies Szinva-völgyébe, Hámorba. Ez a hely az, amelyben feledhetlen emlékű főnökünk és nagybátyám — HERMAN OTTÓ — elvonulva a világ zajától, kifáradt testét és lelkét pihentette, hogy aztán felfrissülve folytassa hasznos, de terhes munkáját.

Ilyen mobilizált viszonyok között ez évben nem végezhettem oly munkát, mint más években. A fecskék és elfoglalt fészekodvak fiókaínak meggyűrzése egészen elmaradt, mivel költözködésem épen ez időre esett. A cinkék kóborlására, illetve megtelepíthetésére vonatkozó téli gyűrzést azonban elvégeztem és az elért eredmény után már be is fejezhetem erre vonatkozó kísérleteimet. Az erre vonatkozókat a következőkben foglalom össze.

Az idei (1916/17) meglehetősen enyhe tél azon részét vártam be, amelyben az időjárás keményebbre változott. Szemelőtű tartva azt is, hogy az idő az előbbi években végzett gyűrzésekkel meglehetősen összeessék. A keményebb idő január hó utolsó hetében be is állott. 26-án tehát az ismert cinkefogót a szokott helyre a dúc-etetőmhöz felállítottam. Az első madár, amely rajtavesztett, az etetőt szorgalmasan látogató nagy fakopáncs (*Dendrocopus major*) volt. Erre rá is tettem a 897. számú rigógyűrűt és másik lábára a seregélyeknél jól bevált sima gyűrűt is a további megfigyelések megkönnyítésére.

Ezen az első borult, de elég hideg napon, a hőmérő -7° mutatott, a nagy fakopáncson kívül 22 madarat fogtam. És pedig 20 szén-cinkét (*Parus major*), 1 barátcinkét (*Parus palustris*) és 1 csuszkát (*Sitta europaea*). Már ezek között is voltak, amelyek személyes jó ismerőseim.

A következő napon, január 27-én, 9 szén-cinke, 1 fenyőcinke (*Parus ater*), 1 barátcinke, 1 kékcinke (*Parus coeruleus*) és 1 csuszka kapta meg gyűrűjét. A harmadik fogónap január 29-ike 12 madárral számol be. Ezután az idő hirtelen enyhére fordult, így a fogás is kisebb eredményeket hozott. Január 31-től febr. 3-ig 15 szén-cinkét és 1 kékcinkét fogtam.

5-én kissé hidegebb időben változatosabbá vált a foglyok faja: 1 nagy fakopáncs, 1 fenyőpinty (*Fringilla montifringilla*), 3 kékcinke és 6 szén-cinke került a fogóba.

Február 6-án már csak 4 széncinkét fogtam. Február 7-én csak egy széncinke került kezembe. Látna a fogásra alkalmatlan időt, a fogót február 18-ig pihentettem, amely napon ismét 4 széncinkét és 2 kékcinkét fogtam. Február 19-én aztán, mivel a fogás egybevágó eredményeket szolgáltatott, 2 széncinke és 1 csuszkával befejeztem a fogást amely összesen eredményezett:

Széncike (<i>Parus major</i>)	= 70 drbot
Kékcinke (<i>Parus coeruleus</i>)	= 7 «
Barátcinke (<i>Parus palustris</i>)	= 5 «
Fenyőcinke (<i>Parus ater</i>)	= 1 «
Csuszka (<i>Sitta europaea</i>)	= 3 «
Nagyfakopáncs (<i>Dendrocopus major</i>)		= 2 «
Fenyőpinty (<i>Fringilla montifringilla</i>)		= 1 «

Hogy a fogás nem riasztotta el az etetőre járó madarakat, bizonyítja, hogy már meggyűrűzött madarakat egy napon többször is megfogtam.

A tél folyamán végeredményben ismét megfogtam a már korábban 1914—1916 között meggyűrűzött madarakból: 19 db *Parus major*t, 1 db *Parus coeruleus*-t és 1 db *Sitta europaea*-át, mind tavarnai jelölés.

Ebből kitűnik, hogy a kóbor természetű cinkék, ha életszükségletükről gondoskodva van, helyhez köthetők. A megfogott 83 darab cinke közül 20, tehát közel 25% már állandónak tekinthető.

Érdekes jelenség, hogy az ismét megfogott 20 cinke között csak két nőtény volt. Igaz, hogy az előbbi tapasztalatok szerint, a cinkék között is több a hím, mint a nőtény. Azonban az is feltehető, hogy a kirepített fészekalját a nőtény vezeti a kóborútra és költőhelyére aztán nem tér vissza.

Az 1916. évi gyűrűzés egyik érdekessége az is, hogy Albániában, Beratban kézbe került az általam Tavarnán május 17-én a 731. sirálygyűrűvel megjelölt kékgalamb (*Columba oenas* L.) fióka. Köszönet a katonai parancsnokságnak, amelynek figyelmessége folytán a gyűrű a Központba került. Ezen bár egy esetből már is következtethetünk arra, hogy a mi kék galambjaink a Balkánon át vonulnak téli szállásukra. Ez újabb adatot mindenesetre a háborúnak köszönhetem, mert ha a galamb Albánia valamely lakójának kerül a kezébe, csaknem kizárt dolog, hogy erről tudomást szerezhettünk volna.

Végül még már a mult évben említett fészekrabló harkályról, illetve annak újabb merényletéről kívánok megemlékezni. Kora tavaszszal a hibás fészekodvakat foltoztam be az igen jól bevált kátránylemez-zel. Az egyik fészekodúra egy nagyobb folt került, épen abban a magasságban, amelyben a fészek lenni szokott. Ez odút egy barátcinke-pár

foglalta el, porontyait ki is költötte. Néhány nap múlva a fészekodúk átvizsgálásánál meglepődve láttam, hogy a folt ki van kopácsolva és a fiókák a nyíláson át eltűntek. Úgy látszik, hogy a rabló javíthatlan, mert ez a tulajdonság már vérében van. Sajnos, a rabló felderítéséről már le kell mondanom, mivel Tavarnáról végleg elkerültem. Nincs is kilátás arra, hogy azt a munkát, amelyet én annyi éven át ott végeztem, valaki folytassa s így ottani munkám igazán befejezést nyert.

Meine Vogelmarkierungsergebnisse im Jahre 1917.

VON BÉLA VON SZEÖTS SEN.

In meiner ornithologischen Tätigkeit ist dieses Jahr eine Änderung eingetreten, ich verließ Tavar na, den Schauplatz meiner bisherigen Tätigkeit.

Mein neuer Wirkungskreis beginnt in der Gegend von Miskolcz und reicht im lieblichen Szinva-Tal des Bükkgebirges bis Hámor. Es ist dies der Ort, an welchem unser unvergeßlicher Chef, mein Onkel, OTTO HERMAN seinen von dem Getöse der Welt ermüdeten Körper und Geist zu erholen pflegte, um dann erfrischt seine nützliche aber mühevollen Arbeit fortzusetzen.

Unter solchen mobilen Umständen konnte ich dieses Jahr nicht die Arbeit wie in anderen Jahren leisten. Das Beringen der Schwalben und der Jungen der besetzten Nisthöhlen blieb ganz weg, weil meine Übersiedlung gerade zu der Zeit erfolgte.

Das Beringen im Winter, zwecks Feststellung des Meisenstriches und der Ansiedlungsmöglichkeit konnte ich jedoch beenden und ich kann dem erreichten Ergebnis nach meine diesbezüglichen Experimente bereits abschließen. Die Resultate lasse ich folgen.

Ich wartete bis im diesjährigen (1916/17) ziemlich milden Winter die Witterung kälter wurde, auch im Auge behaltend, daß der Zeitpunkt mit der Beringungszeit der früheren Jahre möglichst übereinstimme. Die kältere Witterung traf auch in der letzten Januarwoche ein. Ich stellte daher am 26. Januar die bekannte Meisenfalle an dem gewohnten Platz, neben meinem Taubenschlag-Futterhaus auf. Zuerst fing ich einen das Futterhaus fleißig besuchenden Buntspecht (*Dendrocopus major*). Er bekam den Drosselring Nr. 897 und auf dem anderen Fuß noch einen bei den Staren sich gut bewährten glatten Ring, um das weitere Beobachten zu erleichtern.

An diesem ersten trüben, jedoch ziemlich kalten Tage — der Thermometer zeigte -7° — fing ich außer dem Buntspecht noch 22 Vögel.

Und zwar 20 Kohlmeisen (*Parus major*), 1 Sumpfmehse (*Parus palustris*) und 1 Kleiber (*Sitta europaea*). Unter diesen befanden sich schon einige gute Bekannte.

Den andern Tag, am 27. Januar wurden 9 Kohlmeisen, 1 Tannenmeise (*Parus ater*), 1 Blaumeise (*Parus coeruleus*) und 1 Kleiber beringt. Der dritte Fangtag am 29. Januar brachte 12 Vögel ein. Jetzt wurde die Witterung plötzlich gelinde und der Fang demzufolge schwächer. Vom 31. Januar bis zum 3. Februar fing ich 15 Kohlmeisen und 1 Blaumeise.

Der 5. Februar wurde etwas kälter und brachte mehr Arten ein: 1 großer Buntspecht, 1 Bergfing (*Fringilla montifringilla*), 3 Blaumeisen und 6 Kohlmeisen kamen in die Falle.

Am 6. Februar fing ich bloß 4 Kohlmeisen. Am 7. Februar gelangte nur 1 Kohlmeise in meine Hände. Der ungeeigneten Zeit zufolge ließ ich die Falle bis zum 18. Februar ruhen, an welchem Tage ich wieder 4 Kohlmeisen und 2 Blaumeisen fing. Am 19. Februar stellte ich das Fangen nach Erbeutung zweier Kohlmeisen und eines Kleibers ein, da die Resultate dieselben wurden. Es wurden im ganzen gefangen:

Kohlmeisen (<i>Parus major</i>)	= 70 St.
Blaumeisen (<i>Parus coeruleus</i>)	= 7 "
Sumpfmehsen (<i>Parus palustris</i>)	= 5 "
Tannenmeise (<i>Parus ater</i>)	= 1 "
Kleiber (<i>Sitta europaea</i>)	= 1 "

Daß durch das Fangen die das Futterhaus besuchenden Vögel nicht verscheucht wurden, beweist der Umstand, daß sich bereits beringte Vögel an einem Tage auch mehrmal fingen.

Während des Winters wurden als Endergebnis von den schon früher, in den Jahren 1914—1916 beringten Vögeln wieder gefangen: 19 St. *Parus major*, 1 St. *Parus coeruleus*, 1 St. *Sitta europaea*, alle in Tavarna beringt.

Aus diesem geht hervor, daß die Meisen, welche gern herumstreichen, an Ort und Stelle festzuhalten sind, wenn man für ihre Lebensbedürfnisse sorgt. Von den gefangenen 83 Meisen kann man 20, also nahe 25% bereits als Standvögel betrachten.

Interessant ist es, daß von den wieder eingefangenen 20 Meisen bloß 2 Weibchen waren. Zwar sind nach den früheren Erfahrungen auch bei den Meisen die Männchen in der Mehrzahl, aber man kann annehmen, daß die ausgeflogene Brut das Weibchen während des Striches führt und später zum Nistorte nicht mehr wiederkehrt.

Ein interessanter Fall des 1916-er Beringungsjahres ist auch, daß in Albanien, in Berat eine von mir zu Tavarna am 17. Mai mit dem 731. Mövenringe markierte junge Hohltaube (*Columba oenas* L.) er-

beutet wurde. Der Ring gelangte dank der Aufmerksamkeit des Militärkommandos an die Kgl. Ung. Ornith. Zentrale. Auch aus diesem einzelnen Falle können wir schon schließen, daß unsere Hohltauben über den Balkan auf ihre Winterherberge ziehen. Diese neue Angabe kann ich jedenfalls dem Kriege verdanken, denn wenn die Taube irgend einem Einwohner Albaniens in die Hände gefallen wäre, so ist es fast ausgeschlossen, daß wir hiervon Kenntnis bekommen hätten.

Zuletzt wünsche ich noch über den schon voriges Jahr erwähnten Specht, der als Nesträuber bekannt, einen neuen Anschlag verübte, einiges zu bemerken. Zeitlich im Frühjahr flickte ich die schadhafte Nisthöhle mit der gutbewährten Teerpappe aus. Einer der Nistkästen bekam einen größeren Flicken, gerade in der Höhe, in welcher das Nest zu sein pflegt. Die Höhle wurde von einem Sumpfmeyenpaar bezogen und brütete auch die Jungen aus. Nach einigen Tagen sah ich beim Durchmustern der Nisthöhlen erstaunt, daß der Flicken herausgemeißelt ist und die Jungen durch das Loch verschwanden. Es scheint, der Räuber ist unverbesserlich, weil diese Eigenschaft schon im Blute steckt. Leider muß ich von der Eruierung des Räubers absehen, da ich von Tavarua endgültig wegzog. Es ist auch keine Aussicht vorhanden, daß die Arbeit, die ich so viele Jahre dort vollbrachte, jemand fortsetzen würde und so ist dieselbe wirklich als abgeschlossen zu betrachten.

Madárvédelmi tapasztalataim 1917-ben.

Irta IFJ. THÓBIÁS GYULA.

Szövegképpel.

Felsőlánci gyümölcsösünkben öt évvel ezelőtt létesült kis fészekodutelepemet ezidén nem gondolhattam a szokott mértékben, mert katonai szolgálatom Kassához kötött, honnan csak időnként juthattam haza. Ennek tulajdonítom, hogy míg a 13 oduban az első négy évben összesen 108 széncinege- és 22 nyaktekeresfióka nevelődött fel, ezidén csupán 9 széncinegefióka volt az eredmény. Távollétem alatt elfeledték a cinegék lakta odvakat leszegezni, így a nyuszt (*Mustela martes* L.), mely már három év óta fosztogatja odvaimat, ezidén a mindössze 3 széncinegefészekaljából kettőt pusztított el. Ezek egyikének történetét érdeemesnek tartom részletezni.

Mihelyt u. i. a széncinege fészket mohából megalapozta, már is beletelepedett egy házi verébpár, mely hamarosan tollakkal és kórókkal hordta teli az odut. A cinegepár azonban kizavarta a tolakodó verebet s folytatta az építkezést. Már a tojások kotlására került volna a sor,